

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

5.1.2.e

Per e-mail: 5.1.2.e

Datum 13 september 2022
Betreft Besluit Woo-verzoek d.d. 19 november 2021 inzake de eiwittransitie

Geachte 5.1.2.e ,

In uw verzoek van 19 november 2021, door mij ontvangen op 19 november 2021, heeft u het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gevraagd informatie openbaar te maken over de eiwittransitie, in het bijzonder rondom de kweek van insecten.

Concreet heeft u verzocht om:

1. Alle beleidsnota's omtrent de Nationale Eiwitstrategie
2. Alle ethische en juridische adviezen omtrent de ontwikkeling van een 'insectenindustrie', met inbegrip van voedselveiligheid en dierenwelzijn.
3. Een overzicht van alle lopende en vergunde aanvragen voor insectenkwekers.
4. Recente inkoop/inhuur/payroll van adviseurs omtrent insectenkweek.
5. Juridische imperatieven vanuit supranationale, inter- of non-gouvernementele organisaties, in relatie tot de ontwikkeling van een insectenindustrie.
6. Bredere wettelijke kaders voor de ontwikkeling van een insectenindustrie.
7. Alle beleidsnota's en die zijn gericht op het verkennen van de haalbaarheid van insecten als vleesvervangers, bijvoorbeeld consumentenstudies.
8. Toekomstvisies aangaande eiwitconsumptie in Nederland.
9. Toekomstvisies op de insectenindustrie.
10. Een volledig overzicht van alle lopende én afgeronde programma's en projecten en/of anderszins georganiseerde vormen van samenwerking samen met één of meer van de volgende organisaties en instanties, of waarbij één van de ondergenoemde partijen de financiering van een bepaald programma of project heeft voorzien, met betrekking tot insectenindustrie:
  - a. Food and Agriculture Organization (van de Verenigde Naties)
  - b. Bill & Melinda Gates Foundation
  - c. The Rockefeller Foundation
  - d. World Economic Forum
  - e. Protix
  - f. Wageningen University & Research
  - g. Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek

Directoraat-generaal Agro
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/Inv

Behandeld door
5.1.2.e
@minInv.nl

Ons kenmerk
DGA-PAV / 22419730

Uw kenmerk

Bijlage(n)

11. Alle e-mailcorrespondentie tussen LNV en bovenstaande partijen met betrekking tot de eiwittransitie en de insectenindustrie.
12. Alle beleidsnota's en toekomstvisies aangaande Food Innovation Hubs.

Op 30 november 2021 heeft u bericht ontvangen dat uw verzoek in goede orde is ontvangen. Daarbij is aangegeven dat een zorgvuldige behandeling van uw verzoek meer tijd in beslag neemt dan de wettelijke vier weken. Hierom is de beslistermijn met vier weken verlengd. De uiterlijke beslisdatum is daarmee 14 januari 2022 geworden.

Ik constateer dat ik de wettelijke beslistermijn ruimschoots heb overschreden. Daarvoor bied ik mijn verontschuldigingen aan. Ik dank u voor het betrachte geduld.

Verder contact

Sinds de bevestiging van ontvangst van uw verzoek is er meermaals contact geweest tussen u en ambtenaren van mijn ministerie. In dit contact zijn de volgende afspraken gemaakt:

- Van de NVWA ontvangt u een apart besluit.
- Van de correspondentie met de Wageningen University & Research hoeft slechts correspondentie over GMO te worden beoordeeld.
- Over de Food Innovation Hubs is reeds een besluit in behandeling. U wordt bij dat besluit als belanghebbende aangemerkt.

Verder is u uitgelegd hoe het beleidsdossier 'insectenkweek' historisch is gegroeid en bij verschillende publieke en private actoren is belegd. Ook is toegelicht hoe het begrip 'eiwittransitie' bewerkelijk is en uiteenvalt in verschillende deelonderwerpen.

Wettelijk kader

Ik behandel uw verzoek als een verzoek op grond van de Wet open overheid (Woo). De relevante artikelen uit de Woo kunt u vinden in bijlage 1 bij deze brief.

Inventarisatie documenten

De medewerkers die beleidsmatig betrokken zijn (geweest) bij de onderwerpen die in uw verzoek terugkomen, zijn daarnaast gevraagd om op basis van uw verzoek hun persoonlijke archieven te raadplegen en op basis van hun eigen kennis en ervaring met de dossiers ook decentrale archieven te onderzoeken. Daarnaast is in het centrale archiefsysteem met behulp van een informatiespecialist gezocht op relevante zoektermen.

Ook is in het licht van dit verzoek aan Wageningen University & Research gevraagd om te zoeken naar correspondentie tussen het ministerie en de WUR over de insectenindustrie. Deze uitvraag heeft geen relevante documenten opgeleverd.

Bij de inventarisatie zijn 84 documenten aangetroffen. Deze documenten zijn genoemd in de inventarislijst in bijlage 2 bij deze brief. In dit besluit wordt vanaf

nu verwezen naar de nummers op de inventarislijst, zodat voor u duidelijk is wat ik per document heb besloten en waarom ik dit heb besloten.

Reeds openbare documenten

De Woo is niet van toepassing op documenten die al openbaar zijn. Een aantal documenten is reeds openbaar en staat op de inventarislijst als zodanig aangemerkt. Op de inventarislijst staat ook aangegeven waar u deze documenten kunt vinden.

Zienswijzen

Ik heb de betrokken derde belanghebbenden in de gelegenheid gesteld om hun zienswijze te geven op de door mij voorgenomen openbaarmaking van de door u gevraagde informatie.

De belanghebbenden hebben geen bezwaren kenbaar gemaakt tegen de openbaarmaking van de informatie die met dit besluit openbaar wordt gemaakt.

Besluit

Ik besluit de documenten waarin de door u opgevraagde informatie staat openbaar te maken met uitzondering van de persoonsgegevens die daarin staan. Op de inventarislijst staat bij deze documenten aangegeven dat slechts de uitzonderingsgrond uit artikel 5.1, tweede lid, onderdeel e, van de Woo (aangeduid met de afkorting 5.1.2.e) is toegepast.

De inventarislijst maakt integraal onderdeel uit van het besluit.

Overwegingen

Als eerste wil ik u wijzen op het volgende.

Iedereen heeft het recht om overheidsinformatie op te kunnen vragen zonder daarbij een reden te hoeven aangeven. Dit staat in artikel 1.1 van de Woo. Dit is een belangrijk recht van de burger. Daarbij is het uitgangspunt dat overheidsinformatie openbaar is, tenzij er uitzonderingsgronden zijn die dit beperken. De uitzonderingsgronden staan in hoofdstuk 5 van de Woo. Ik moet hierbij het algemeen belang van openbaarheid afwegen tegen de belangen die de uitzonderingsgronden beschermen. In het algemeen geldt hierbij de regel dat wanneer ik informatie aan u verstrek, het openbaar is voor een ieder.

De toetsing aan de uitzonderingsgronden verloopt als volgt. Eerst kijk ik of een van de uitzonderingsgronden speelt. Dat doe ik meestal per alinea, soms per zin. Vervolgens kijk ik wat voor soort uitzonderingsgrond het is. Als het een absolute uitzonderingsgrond is, mag ik de informatie niet verstrekken. Als het een relatieve uitzonderingsgrond is, moet ik een afweging maken tussen het algemene belang van openbaarheid en het specifieke belang dat de uitzonderingsgrond beschermt. Daarbij weegt het belang van openbaarheid zwaar. Als ik informatie weiger, moet ik goed motiveren waarom ik dat doe. Dat geldt nog sterker als de informatie ouder dan vijf jaar is.

Wanneer het gaat om informatie waar belangen van anderen bij betrokken zijn, moet ik hen de mogelijkheid geven om een zienswijze in te dienen. Dit betekent

dat zij hun mening kunnen geven over of de informatie wel of niet openbaar gemaakt moet worden. Het is uiteindelijk aan mij om te beslissen of ik de informatie openbaar maak.

In de inventarislijst en op de documenten heb ik opgenomen welke uitzonderingsgronden van toepassing zijn.

De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer

Op grond van artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder e, van de Woo kan ik geen informatie openbaar maken als dit de persoonlijke levenssfeer schaadt en dit belang zwaarder weegt dan het belang van openbaarheid. Het gaat om persoonsgegevens die (indirect) te herleiden zijn tot een persoon zoals namen, e-mailadressen, telefoonnummers en functienamen. In de documenten, waarbij in de inventarislijst, in de kolom "Woo", 5.1.2.e staat vermeld, staan persoonsgegevens, zoals namen, e-mailadressen, functienamen en telefoonnummers. Ik vind het in dit geval belangrijk dat de identiteit van betrokkene niet bekend wordt omdat dit zijn of haar privacy kan schenden. Dat vind ik niet wenselijk. Daarom maak ik deze persoonsgegevens niet openbaar.

Voor zover het de namen, e-mailadressen, functienamen en telefoonnummers van ambtenaren betreft is hierbij het volgende van belang. In het kader van goed werkgeverschap vind ik dat het belang van privacy zwaarder moet wegen dan het belang van openbaarheid. Dit ter bescherming van de privacy van de betrokken ambtenaren. Daarbij weegt mee dat het hier niet gaat om het opgeven van een naam aan een individuele burger die met een ambtenaar in contact treedt, maar om openbaarmaking op grond van de Woo.

Voor zover ik informatie heb geweigerd op deze grond die ouder is dan vijf jaar, geldt het volgende. De inbreuk die openbaarmaking van persoonsgegevens heeft op de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen, wordt immers niet geringer door enkel tijdsverloop. Integendeel, de levensloop van betrokkenen kan door het verstrekken van niet-actuele persoonsgegevens juist nadrukkelijker in kaart worden gebracht. Ik maak ook deze informatie daarom niet openbaar.

Wijze van openbaarmaking en publicatie

De documenten die (gedeeltelijk) openbaar worden, worden samen met deze brief de documenten digitaal aan u toegezonden.

Omdat de bestandsgrootte de e-mailcapaciteit overstijgt, heb ik besloten de documenten via een downloadlink aan u ter beschikking te stellen. Deze ontvangt u per e-mail (controleer uw spamfilter). Ik wijs u erop dat de downloadlink zeven dagen geldig blijft.

Plaatsing op internet

Dit besluit en de documenten die voor iedereen (gedeeltelijk) openbaar worden, worden op www.rijksoverheid.nl gepubliceerd.

Afschrift aan belanghebbenden

Een kopie van dit besluit verzend ik naar belanghebbenden.

Vragen

Als u vragen heeft over de afhandeling van uw verzoek, dan kunt u contact opnemen met de behandelaar van uw verzoek. De contactgegevens vindt u rechtsboven op deze brief.

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
namens deze:

5.1.2.e

drs. E.G.M. Veldhuis
Directeur directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezwaarclausule

Een belanghebbende die bezwaar heeft tegen de weigering om informatie openbaar te maken kan binnen zes weken na de dag waarop dit is bekend gemaakt een bezwaarschrift indienen. Het bezwaarschrift moet door de indiener zijn ondertekend en bevat ten minste zijn naam en adres, de dagtekening, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en de gronden waarop het bezwaar rust. Dit bezwaarschrift moet worden gericht aan: de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, directie Wetgeving en Juridische Zaken, Postbus 20401, 2500 EK 's-Gravenhage. Dit besluit is verzonden op de in de aanhef vermelde datum.

Bijlage 1 – Relevante artikelen uit de Woo

Artikel 1.1 Recht op toegang

Eenieder heeft recht op toegang tot publieke informatie zonder daartoe een belang te hoeven stellen, behoudens bij deze wet gestelde beperkingen.

Artikel 2.1 Begripsbepalingen

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- document: een door een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, opgesteld of ontvangen schriftelijk stuk of ander geheel van vastgelegde gegevens dat naar zijn aard verband houdt met de publieke taak van dat orgaan, die persoon of dat college;
- milieu-informatie: hetgeen daaronder wordt verstaan in artikel 19.1a van de Wet milieubeheer;
- Onze Minister: Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- publieke informatie: informatie neergelegd in documenten die berusten bij een orgaan, persoon of college als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, of informatie die krachtens artikel 2.3 door een bestuursorgaan kan worden gevorderd.

Artikel 4.1 Verzoek

1. Eenieder kan een verzoek om publieke informatie richten tot een bestuursorgaan of een onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan werkzame instelling, dienst of bedrijf. In het laatste geval beslist het verantwoordelijke bestuursorgaan op het verzoek.
2. Een verzoek kan mondeling of schriftelijk worden ingediend en kan elektronisch worden verzonden op de door het bestuursorgaan aangegeven wijze.
3. De verzoeker behoeft bij zijn verzoek geen belang te stellen.
4. De verzoeker vermeldt bij zijn verzoek de aangelegenheid of het daarop betrekking hebbende document, waarover hij informatie wenst te ontvangen.
5. Indien een verzoek te algemeen geformuleerd is, verzoekt het bestuursorgaan binnen twee weken na ontvangst van het verzoek de verzoeker om het verzoek te preciseren en is het de verzoeker daarbij behulpzaam.
6. Het bestuursorgaan kan besluiten een verzoek niet te behandelen, indien de verzoeker niet meewerkt aan een verzoek tot precisering als bedoeld het vijfde lid. In afwijking van artikel 4:5, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht wordt het besluit om het verzoek niet te behandelen aan de verzoeker bekendgemaakt binnen twee weken nadat het verzoek is gepreciseerd of nadat de daarvoor gestelde termijn ongebruikt is verstreken.
7. Een verzoek om informatie wordt ingewilligd met inachtneming van het bepaalde in hoofdstuk 5.

Artikel 4.2 Doorverwijzing

1. Voor zover het verzoek betrekking heeft op informatie die berust bij een ander bestuursorgaan dan dat waarbij het verzoek is ingediend, wordt de verzoeker zo nodig naar dat bestuursorgaan verwezen. Is het verzoek schriftelijk gedaan, dan wordt het voor zover betrekking hebbend op informatie die bij een ander bestuursorgaan berust, onverwijld doorgezonden aan dat bestuursorgaan, onder mededeling van de doorzending aan de verzoeker.
2. Indien het verzoek betrekking heeft op informatie die op grond van enig wettelijk voorschrift bij het bestuursorgaan had behoren te berusten, vordert het bestuursorgaan de gevraagde informatie van degene die over de informatie beschikt. Degene die over de gevraagde informatie beschikt, verstrekt deze per omgaande aan het bestuursorgaan.
3. Voor zover een verzoek als bedoeld in artikel 4.1, eerste lid, dat is gericht aan een der Kamers of de verenigde vergadering der Staten-Generaal, betrekking heeft op informatie die door de regering vertrouwelijk aan de Staten-Generaal is verstrekt, zendt de Kamer of de verenigde vergadering het verzoek ter behandeling door aan Onze Minister of Onze Ministers die deze informatie vertrouwelijk heeft of hebben verstrekt.

Artikel 5.1 Uitzonderingen

1. Het openbaar maken van informatie ingevolge deze wet blijft achterwege voor zover dit:
  - a) de eenheid van de Kroon in gevaar zou kunnen brengen;
  - b) de veiligheid van de Staat zou kunnen schaden;
  - c) bedrijfs- en fabricagegegevens betreft die door natuurlijke personen of rechtspersonen vertrouwelijk aan de overheid zijn meegedeeld;
  - d) persoonsgegevens betreft als bedoeld in paragraaf 3.1 onderscheidenlijk paragraaf 3.2 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de betrokkene uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven voor de openbaarmaking van deze persoonsgegevens of deze persoonsgegevens kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt;
  - e) nummers betreft die dienen ter identificatie van personen die bij wet of algemene maatregel van bestuur zijn voorgeschreven als bedoeld in artikel 46 van de Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming, tenzij de verstrekking kennelijk geen inbreuk op de levenssfeer maakt.
2. Het openbaar maken van informatie blijft eveneens achterwege voor zover het belang daarvan niet opweegt tegen de volgende belangen:
  - a) de betrekkingen van Nederland met andere landen en staten en met internationale organisaties;
  - b) de economische of financiële belangen van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen, in geval van milieu-informatie slechts voor zover de informatie betrekking heeft op handelingen met een vertrouwelijk karakter;
  - c) de opsporing en vervolging van strafbare feiten;
  - d) de inspectie, controle en toezicht door bestuursorganen;
  - e) de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer;

- f) de bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens;
  - g) de bescherming van het milieu waarop deze informatie betrekking heeft;
  - h) de beveiliging van personen en bedrijven en het voorkomen van sabotage;
  - i) het goed functioneren van de Staat, andere publiekrechtelijke lichamen of bestuursorganen.
- 3. Indien een verzoek tot openbaarmaking op een van de in het tweede lid genoemde gronden wordt afgewezen, bevat het besluit hiervoor een uitdrukkelijke motivering.
  - 4. Openbaarmaking kan tijdelijk achterwege blijven, indien het belang van de geadresseerde van de informatie om als eerste kennis te nemen van de informatie dit kennelijk vereist. Het bestuursorgaan doet mededeling aan de verzoeker van de termijn waarbinnen de openbaarmaking alsnog zal geschieden.
  - 5. In uitzonderlijke gevallen kan openbaarmaking van andere informatie dan milieu-informatie voorts achterwege blijven indien openbaarmaking onevenredige benadeling toebrengt aan een ander belang dan genoemd in het eerste of tweede lid en het algemeen belang van openbaarheid niet tegen deze benadeling opweegt. Het bestuursorgaan baseert een beslissing tot achterwege laten van de openbaarmaking van enige informatie op deze grond ten aanzien van dezelfde informatie niet tevens op een van de in het eerste of tweede lid genoemde gronden.
  - 6. Het openbaar maken van informatie blijft in afwijking van het eerste lid, onderdeel c, in geval van milieu-informatie eveneens achterwege voor zover daardoor het in het eerste lid, onderdeel c, genoemde belang ernstig geschaad wordt en het algemeen belang van openbaarheid van informatie niet opweegt tegen deze schade.
  - 7. Het eerste en tweede lid zijn niet van toepassing op milieu-informatie die betrekking heeft op emissies in het milieu.

Artikel 5.2 Persoonlijke beleidsopvattingen

- 1. In geval van een verzoek om informatie uit documenten, opgesteld ten behoeve van intern beraad, wordt geen informatie verstrekt over daarin opgenomen persoonlijke beleidsopvattingen. Onder persoonlijke beleidsopvattingen worden verstaan ambtelijke adviezen, visies, standpunten en overwegingen ten behoeve van intern beraad, niet zijnde feiten, prognoses, beleidsalternatieven, de gevolgen van een bepaald beleidsalternatief of andere onderdelen met een overwegend objectief karakter.
- 2. Het bestuursorgaan kan over persoonlijke beleidsopvattingen met het oog op een goede en democratische bestuursvoering informatie verstrekken in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.
- 3. Onverminderd het eerste en tweede lid wordt uit documenten opgesteld ten behoeve van formele bestuurlijke besluitvorming door een minister, een commissaris van de Koning, Gedeputeerde Staten, een gedeputeerde, het college van burgemeester en wethouders, een burgemeester en een

wethouder, informatie verstrekt over persoonlijke beleidsopvattingen in niet tot personen herleidbare vorm, tenzij het kunnen voeren van intern beraad onevenredig wordt geschaad.

4. In afwijking van het eerste lid wordt bij milieu-informatie het belang van de bescherming van de persoonlijke beleidsopvattingen afgewogen tegen het belang van openbaarmaking. Informatie over persoonlijke beleidsopvattingen kan worden verstrekt in niet tot personen herleidbare vorm. Indien degene die deze opvattingen heeft geuit of zich erachter heeft gesteld, daarmee heeft ingestemd, kan de informatie in tot personen herleidbare vorm worden verstrekt.